

Szczepienia COVID-19

Q&A

(stan na dzień 8 stycznia 2021 r.)

Opracowanie na podstawie danych z Amerykańskiego Komitetu ds. Szczepień (ACIP) działającego w ramach Centrum Kontroli i Zapobiegania Chorób (CDC).

1. Jaka grupa wiekowa jest dopuszczona do szczepienia?

Na obecnym etapie, szczepienie przeciw COVID-19 firmy Pfizer przeznaczone jest dla osób, które osiągnęły 16 rok życia. Trwają badania w grupach młodszych (obecnie 12 – 16 lat).

2. Co zawiera szczepienie i w jakim odstępie czasowym należy je podać?

Szczepienie zawiera 0,3 ml substancji i należy podać 2 dawki w odstępie minimum 21 dni. Nie ustalono maksymalnego odstępu pomiędzy podaniem pierwszej i drugiej dawki szczepienia. Nie należy jednak odwlekać podania drugiej dawki – data powinna być jak najbardziej zbliżona do 21 dni od podania pierwszej dawki.

3. Czy szczepionki mRNA (Pfizer, Moderna) można stosować zamiennie?

Na chwilę obecną nie jest to jasne, jednak zaleca się podanie dwóch dawek szczepionki tego samego producenta.

4. Jaki odstęp powinno zachować się pomiędzy podaniem szczepionki mRNA i innego typu szczepionki?

Obecnie istnieje bardzo mało informacji na ten temat, jednak szczepionkę mRNA powinno podawać się jako jedyną (samodzielnie) podczas wizyty szczepiennej i zachować minimum 14 dni przerwy, aby podać szczepienia innego – niż mRNA – rodzaju (żywe atenuowane, inaktywowane, zawierające części patogenu itd.).

5. Czy możliwe jest podanie wyższej dawki szczepienia albo przeprowadzenia tylko jednego szczepienia?

Obecna wiedza jednoznacznie wskazuje, że odporność uzyskuje się po dwukrotnym (w odstępie min. 21 dni) podaniu standardowej dawki (0,3ml) szczepionki.

6. Czy szczepienie mRNA jest bezpieczne u osób, które przechorowały COVID-19?

Tak. Szczepienie jest bezpieczne i powinno być stosowane również u osób, które przechorowały COVID-19. Zaleca się szczepić zarówno pacjentów, którzy przeszli zakażenie SARS-CoV-2 objawowo, jak i bezobjawowo. Wykonywanie testów potwierdzających lub wykluczających kontakt z nowym koronawirusem nie jest wskazane.

7. Czy osoby, które są w danym momencie chore na COVID-19, powinny poddać się szczepieniu?

Nie. W przypadku ostrej infekcji związanej z zakażeniem SARS-CoV-2 (objawowej), należy odroczyć szczepienie. To zalecenie dotyczy zarówno osób, które prezentują objawy zakażenia SARS-CoV-2 przed otrzymaniem szczepienia przeciw COVID-19, jak i tych, u których objawy COVID-19 wystąpią po podaniu pierwszej dawki szczepienia przeciw COVID-19.

8. Przechorowałem/am COVID-19 – czy i ewentualnie kiedy mogę się zaszczepić?

Tak. Po przechorowaniu COVID-19 powinniśmy się zaszczepić. Obecnie dostępne dowody naukowe wskazują na niewystępowanie reinfekcji SARS-CoV-2 (ponownego zakażenia SARS-CoV-2) w ciągu 90 dni od początku zakażenia nowym koronawirusem. Dlatego osoby, które mają udokumentowaną historię objawowego przebiegu COVID-19, mogą odroczyć szczepienie przeciw COVID-19 właśnie o 90 dni od początku wystąpienia u nich objawów zakażenia.

9. W trakcie leczenia COVID-19 otrzymałem/am przeciwciała monoklonalne/osocze ozdrowieńców – czy i ewentualnie kiedy mogę się zaszczepić?

Obecnie nie dysponujemy badaniami naukowymi na temat bezpieczeństwa i skuteczności szczepienia przeciw COVID-19 u osób, które otrzymały przeciwciała monoklonalne/osocze ozdrowieńców w trakcie leczenia COVID-19. Uważa się, że u takich osób należałoby odroczyć szczepienie przeciw COVID-19 o minimum 90 dni, aby uniknąć interakcji pomiędzy terapią przeciwciałami i immunizacją wynikająca z podania szczepionki. Ponadto istnieje prawdopodobieństwo, że w najbliższym czasie pojawią się doniesienia naukowe, które pozwolą w adekwatny sposób ocenić zasadność szczepienia przeciw COVID-19 w powyższej sytuacji.

10. Jaka jest skuteczność szczepionki?

Badania kliniczne wskazują, że skuteczność po przyjęciu dwóch dawek preparatu tego samego producenta wynosi 95 proc.

11. Jakie skutki uboczne może wywołać u mnie szczepienie przeciw COVID-19?

Po przyjęciu szczepienia, spodziewane objawy możemy podzielić na dwie grupy: lokalne (miejscowe) oraz ogólne (ogólnoustrojowe/systemowe).

Miejscowe: ból w miejscu wkłucia, obrzęk w miejscu wkłucia, wysypka w okolicach miejsca wkłucia, lokalne powiększenie węzłów chłonnych – po stronie szczepionego ramienia).

Ogólne: gorączka, zmęczenie, ból głowy, dreszcze, mialgia (bóle mięśni), artralgia (bóle stawów).

W zależności od preparatu, grupy wiekowej i dawki szczepienia, u ok. 80 – 89 proc. zaszczepionych wystąpi co najmniej 1 objaw miejscowy, a u 55 – 83 proc. co najmniej 1 objaw ogólny, związany ze szczepieniem (wymieniony powyżej).

Większość objawów poszczepiennych ma charakter przemijający oraz ma łagodne do średniego nasilenie. Występują w ciągu 3 pierwszych dni od szczepienia i ustępują po ok. 1-3 dniach od wystąpienia.

Objawy poszczepienne są częstsze i mają większe nasilenie po drugiej dawce szczepienia oraz wśród młodszych osób w porównaniu z populacją osób starszych.

Leki przeciwgorączkowe i przeciwbólowe (paracetamol, niesteroidowe leki przeciwbólowe) mogą być używane do łagodzenia miejscowych i ogólnych objawów systemowych, jeżeli jest to wymagane. Rutynowe stosowanie tych leków po szczepieniu nie jest obecnie rekomendowane.

12. Czy szczepienie przeciw COVID-19 pozwoli na rezygnację z zasad sanitarno – epidemiologicznych?

Z uwagi na bardzo mało informacji dotyczących stopnia zmniejszenia transmisji SARS-CoV-2 po przyjęciu szczepienia przeciw COVID-19 oraz jak długo po szczepieniu przeciw COVID-19 będzie utrzymywać się odporność, zaszczepione osoby POWINNY kontynuować przestrzeganie dotychczasowych zaleceń sanitarno – epidemiologicznych. Szczególnie dotyczy to: noszenia maseczek ochronnych, utrzymywania co najmniej 2 metrów dystansu społecznego, unikania skupisk ludzkich, częstego mycia rąk/dezynfekcji, unikania podróży zagranicznych, poddawania kwarantannie osób z potwierdzoną ekspozycją na SARS-CoV-2.

13. Szczepionka mRNA przeciw COVID-19 a planowanie ciąży, ciąża oraz karmienie piersią – stan wiedzy na 30 grudnia 2020 roku.

Ciąża

Dostępne badania kliniczne wskazują na fakt bardzo niskiego ryzyka związanego z poddaniem się szczepieniu mRNA przez kobiety w ciąży.

Należy pamiętać, że kobiety w ciąży mają większe ryzyko ciężkiego przebiegu COVID-19, włączając w to leczenie w oddziałach intensywnej terapii, mechaniczną wentylację (respiratoroterapię) oraz zgon.

Ponadto należy wskazać, że COVID-19 u kobiety w ciąży wiąże się również z komplikacjami w jej przebiegu, do przedwczesnego porodu włącznie.

Z uwagi na fakt zajścia w ciążę 23 kobiet w trakcie badań klinicznych nad szczepieniami mRNA, mamy pewien obraz dotyczący bezpieczeństwa tego typu szczepień u ciężarnych. 9 z nich zrezygnowało z dalszego udziału w badaniach klinicznych po otrzymaniu pierwszej dawki szczepienia. Pozostałe 14 kobiet zdecydowało się kontynuować cykl szczepień, przyjmując drugą dawkę. Wszystkie kobiety są monitorowane. U zaszczepionych kobiet nie zaobserwowano żadnych niepożądanych odczynów w ciąży. Badania nad bezpieczeństwem szczepienia mRNA u kobiet w ciąży są planowane i niedługo się rozpoczną.

Obecna wiedza medyczna każe uważać, że szczepionki mRNA będą w pełni bezpieczne dla ciężarnych, ponieważ nie zawierają one żywych wirusów, a co więcej – mRNA ze szczepionki żyje bardzo krótko, ponieważ jest szybko degradowane, nie dociera do jądra komórkowego i przejście przez łożysko jest mało prawdopodobne.

Jednak należy pamiętać, że obecnie – z powodu pojedynczych doniesień – wpływ szczepienia mRNA przeciw COVID-19 jest niepewny w odniesieniu do ciąży, na kobiety w ciąży oraz na płód. Szczepienie mRNA przeciw COVID-19 u kobiety ciężarnej należy poddać ocenie bilansu korzyści i ryzyka wynikających ze szczepienia.

Kobiety w ciąży, które znajdują się w grupie, w której szczepienie przeciw COVID-19 jest rekomendowane (np. przedstawicielki personelu medycznego), MOGĄ poddać się szczepieniu.

W przypadku innej niż personel medyczny populacji, decyzję należy podjąć INDYWIDUALNIE, po wcześniejszej rozmowie z lekarzem.

W trakcie rozmowy należy wziąć pod uwagę:

1. Ryzyko transmisji COVID-19 (obszar, na jakim się szczepimy – czy mamy dużo zakażeń, czy mało, jak wygląda sytuacja epidemiczna etc).
2. Indywidualne (danej ciężarnej) ryzyko zakażenia się SARS-CoV-2 (praca w domu, praca w skupiskach ludzkich, jak np. nauczycielki)
3. Ryzyko ciężkiego przebiegu COVID-19 dla danej ciężarnej i związane z tym ryzyko dla płodu (otyłe kobiety, które zaszły w ciążę, cukrzyca t. 2 przed ciążą, inne choroby będące czynnikami ryzyka ciężkiego przebiegu COVID-19 przed ciążą etc).
4. Skuteczność szczepionki u danej ciężarnej (np. niedobory odporności, leczenie immunosupresyjne etc).
5. Skutki uboczne szczepienia mRNA.
6. Mało danych dotyczących szczepienia mRNA u ciężarnych.

Skutki uboczne u kobiet w ciąży, które mogą wystąpić po szczepieniu mRNA przeciw COVID-19, są podobne jak wśród pozostałej populacji. Ciężarnym, które podczas poprzednich szczepień notowały gorączkę, można zalecić przyjęcie paracetamolu, gdyż gorączka może powodować komplikację w trakcie ciąży. Paracetamol może być również polecany dla ciężarnych kobiet, które notują inne reakcje poszczepienne. Preparat proponowany jest oczywiście kobietom, u których nie występuje nań uczulenie.

Planowane zajście w ciążę

Kobiety, które chcą zajść w ciążę, NIE MUSZĄ tego odkładać po wykonaniu szczepienia mRNA przeciw COVID-19.

Kobiety karmiące piersią

Obecnie nie dysponujemy naukowymi danymi dotyczącymi bezpieczeństwa szczepienia mRNA przeciw COVID-19 u karmiących kobiet ani wpływu tej szczepionki na karmione dziecko tudzież produkcję/wydzielanie pokarmu. Szczepionki mRNA NIE SĄ uważane za niebezpieczne dla karmionego dziecka. Kobiety karmiące piersią, które znajdują się w grupie, w której szczepienie przeciw COVID-19 jest rekomendowane (np. przedstawicielki personelu medycznego), MOGĄ poddać się szczepieniu.

Dziękuję amerykańskiemu CDC.

Autor opracowania:
Lekarz Bartosz Fiałek